

אחצית הסיעה היתה משותקת - המחצית השנייה הסעידה את הכנסת

הפסטיבל האמיתי בא למחרת היום. תחילה ענה השר מנחם בגין לשאלתה שלנו. תשובתו גרמה לסערה כללית בכנסת, להתנגשויות חזרות בינו ובין שלום כהן, לשאלה נוספת של שלום כהן, ולבסוף להודעה אישית של שלום כהן.

אחרי פתיחה זו, העלה שלום כהן את הצעתו הרחופה לסדר-היום בעניין תנאי-העבודה של המורים התיכוניים. הוא גולל את המשבר העמוק בהוראה התיכונית, שבאה בעיקבות השכר הירוד של המורים. תוך כדי כך התנגש כמה פעמים עם השר גאל אלון, שניסה (ברוח טובה) לסכסך בין שלום כהן ובין אורי אבנרי. בהצבעה היתה סיעתנו היחידה שתמכה במורים התיכוניים. (דובר הרשימה הממלכתית, שהציע להעביר את הצעתנו לתעודה, תקף את המורים בהריפות).

אך הספיק שלום כהן לרדת מן הדוכן, עלה עליו שוב — הפעם כדי להביע את הסתייגות סיעתנו מהצעה-לסדר-היום של שמואל תמיר, איש הסיפוח, שהציע, "הצעת שלום" ישראלית ללבנון — כמסווה לכיבוש לבנון בידי צה"ל. גם נאומו זה של שלום כהן היה מלאה סערות, השמצות וקריאות-גנאי מספסלי ארץ-ישראל השלמה.

★ ★ ★

מפתח שאפילו כאשר מחצית סיעתנו משותקת זמנית, ממלאה המחצית השנייה את תפקיד האופוזיציה העיקרית בכנסת — הן מבחינת האלטרנטיבה הרעיונית, הן מבחינת הפעילות הפרלמנטרית.

הפרלמנט הוא מקום שמדברים בו. מכאן שמו ("פארלאר" — לדבר). היחידה הבסיסית בכנסת היא "קול".

השבוע נאלם אחד משני הקולות של סיעתנו. אורי אבנרי היה זקוק לגינתו, שבעיקר בותיו נאסר עליו כל דיבור לעשרה ימים. הסיבה: גידול לא-ממאיר (פוליס) שצמח על אחד ממיתרי-הקול שלו, בימי המאמץ הקשה של מערכת-הבחירות, ושגרם מאז לצרידות מתמדת. (אבנרי עצמו מייחס את העניין ל"שירת השלום" ביישובי הערבים במשולש, ערב הבחירות, כשעמד במשך יום שלם בתחרות-צעקות בלתי-פוסקת עם מפריעים של ר"מ). ביום השני בשבוע שעבר, ערב הניחות, עוד נאם אבנרי על משרד-התרות. למחרת היום עבר תפקיד הדובר הבילעני של הסיעה לידי — או לפיו — של שלום כהן.

★ ★ ★

באחד הימים הראשונים של הכנסת השישית נערך בה מה שנקרא אז, בפי העיתונים, "פסטיבל אורי אבנרי".

באותו יום, באופן מיקרי, היה סדר-היום ערוך כך שאבנרי עלה וירד כימעט ללא-הספק מדוכן הנואמים, כשהצעות-חוקים פרטיות הודעות של סיעתנו באו בו-ראחורו.

השבוע ראתה הכנסת מעין "פסטיבל שלום כהן". זה היה ביום הרביעי. ביום השלישי, בשעה שאבנרי עבר את הניחות, נאם שלום כהן רק פעמיים — שני נאומים משפטיים מיקצועיים, על-פי החומר שהוכן על-ידי אמנון זכרונני. האחד נגע לחוק-החורים, השני להתנגדות סיעתנו להחלת חוקי-הרשימות על הצעות-חוקים שונות.

שאלתה של שלום כהן גרמה לסערה

וקירבה את סוף "ממשלת הליכוד"

מהומה סביב בגין

השאלה הנוספת היא זו: אדוני השר, לך אור תשובתו — אם כתנאי לחוזה-שלום של אמת תחליט הממשלה על נסיגה כלשהי, נאמר, לפי תוכנית השר אלון, האם אז תראה עצמה גח"ל מחוייבת לפרוש מה-ממשלה?

השר מנחם בגין: אני מבקש להשיב לשאלה הנוספת, אך לפני שאשיב עליה אני בהחלט לא רק זכאי, אלא חייב להגיב על קריאות-הביניים של חברי-הכנסת:

אני יושב בפרלמנט הזה למעלה מ-20 שנה, ויש לי נסיון פרלמנטרי. אני רוצה לקבוע שכאשר יושב-ראש הכנסת מעביר לחבר-ממשלה שאלתה, הרי הוא מצוה עליו להשיב עליה, והסעיף מן התקנון אשר הוקרא על-ידי חברי-הכנסת קרגמן בהתרגי שות כזאת, כלל איננו רלוונטי.

זה נכון שאינני ממונה על משרד, אבל השאלה היתה מופנית אלי כחבר-ממשלה. השאלה היתה ברו הלשון: נמטר שכך וכך הכרזת; אני, חברי-הכנסת שלום כהן, רוצה לדעת אם זה כך. יושב-ראש הכנסת, הממונה על כלולנו, תבע ממני להשיב לשאלה הזאת, והראיה — הוא העביר אלי את השאלתה.

ולכן, מתוך מילוי חובתי הפרלמנטרית, השיבתי, ואם התשובה נראתה לחברי-הכנסת קרגמן ארוכה מדי, אני מצטער על רגזו.

ישראל קרגמן: צריך למנוע איי הבנות...

השר מנחם בגין: קראו לי קריאות ביניים. אני עומד על הבמה. זכותי להשיב. אתה יודע שאני מחבב קריאות-ביניים, אבל יש איזה גבול. אני צריך להשיב.

רציתי לקבוע את העובדות האלה: נשאלתי, יושב-ראש הכנסת ציונה עלי להשיב, והשיבותי כמיטב הבנתי ויכולתי. הנאום שנשאתי במועצת תנועת-החירות נמשך שש-תיים. כאן דיברתי חמש-עשרה דקות, בערך. זהו החלק השמיני, התשובה היתה פחות או יותר ממצה.

מר כהן הנכבד, שאלת לתנאים של חוזה שלום. אתה צריך קודם כל להשיב בכנות לעצמך: אתה בעד קווי 1967, או לאו? אני לא מבקש עשוי תשובה. אני מבין שרשימתך מצדדת בסיבה לקווי 4' ביוני 1967, וזה נכון שעל-פי דרישת אויבינו זהו התנאי, לא לחוזה-שלום, אלא להסדר הקרוי "פתרון פוליס", וזה הכרזת על הפסקת הלוחמות. זהו התנאי. הם קובעים כי גם מי שסונון להחלת המשפט והריבוי נות של המדינה על שטח כלשהו, המינימלי ביותר, מעבר לקווי יוני 1967, לעולם לא יעשו איתו שלום.

לכן צריכה מפ"ם לדעת שתוכנית-השלום שלה חוסמת את הדרך לשלום סבחינת עמדת הערבים. אפילו ד"ר טנה, מטען הלא יחזרו עוד לקווי 1967, כביכול חזר סם את הדרך לשלום. זוהי כיום המציאות.

ישראל קרגמן: זה לא בהתאם לתק

היו"ר מרדכי זר: חברי-הכנסת שלום כהן שאל את השר בגין, אם הממשלה תחליט להחליטה מסוימת, האם גח"ל יפרוש ממנה. היושב-ראש הכיר בשאלתה, והשר בגין ענה את, "האני מאמין" של גח"ל.

ישראל ישעיהו-שרעבי: גם השאי

לו הנוספת היא בניגוד לתקנון. אם אין זה זכות להגיש שאלתה, אין זכות לשאלה נוספת.

היו"ר מרדכי זר: כל השאלות ה

אחרות הן מיותרות. כל ההתרגשות היא מיותרת. ואם נעשה מסוה שלא כשורה — אני מבקש את יושב-ראש ועדת-הכנסת לי הביא זאת לוועדת-הכנסת.

ישראל ישעיהו-שרעבי: זה בניגוד לתקנון

היו"ר מרדכי זר: אני מבקש לי הפנות זאת ליושב-ראש הכנסת. שאלה נוספת לחברי-הכנסת שלום כהן.

ישראל ישעיהו-שרעבי: גם ה

השאלה הנוספת היא בניגוד לתקנון, אם אין לשר בגין זכות להשיב.

היו"ר מרדכי זר: אתה בעצמך היית

סגן היושב-ראש. אני מבקש מתן להפסיק זאת, בבקשה.

ישראל קרגמן: בנאומים בחוקי

אסתר רזיאל-נאור: השר אבן יכול לתקוף שר אחר בכנסת? למה לא דרשת מהשר אבן שיחזור בזו למה מותר לשר החוק לתקוף שר אחר? (הכונה להתקפת אבן על עזר וייצמן בתשובה לשאלתה לפני שבוע).

לראש סיעתנו (היושבת עתה באמצע ה

אולם). היתה זאת ההתנגשות החמורה בי יותר בין שותפי הקואליציה מזה שלוש שנים. רק חלק קטן מכל זה גרשם בפרוטוקול, כלהלן:

היו"ר מרדכי זר: שאלה נוספת ל

חברי-הכנסת שלום כהן.

שלום כהן: אני מודה לשר על תשר

בתו הבלתי-שגרתית...

ישראל קרגמן: מה השאלתה בכלל?

היו"ר מרדכי זר: זכותו של חבר-כנסת לשאול. אין בתקנון של הכנסת סעיף המגביל את השר באורך תשובתו.

ישראל קרגמן: סעיף 37

היו"ר מרדכי זר: חברי-הכנסת קרי

גמן, אין בתקנון סעיף המגביל את אורך תשובתו של השר לשאלתה.

א. אנקוריין: ... (לא נקלט).

ישראל ישעיהו-שרעבי: ... (לא נקלט).

ישראל קרגמן: "חברי-הכנסת רשאי לפנות לשר בשאלתה על עניין עובדתי שי בתחום תפקידיו של השר הנשאל. על איזה משרד ממונה השר מנחם בגין שהוא עונה?

אסתר רזיאל-נאור: תשאל את

ראש-הממשלה, והיא תסביר לך. אין אבא אבן הרשה עצמו?

ישראל קרגמן: בנאומים בחוקי

אסתר רזיאל-נאור: השר אבן יכול לתקוף שר אחר בכנסת? למה לא דרשת מהשר אבן שיחזור בזו למה מותר לשר החוק לתקוף שר אחר? (הכונה להתקפת אבן על עזר וייצמן בתשובה לשאלתה לפני שבוע).

ישראל קרגמן: השאלתה אינה כדו

היו"ר מרדכי זר: חברת-הכנסת אסתר רזיאל-נאור, מה ההתרגשות הזאת? אני חושב, חברי-הכנסת קרגמן, שאתה לא צודק. היושב-ראש הכיר בשאלתה של חברת-הכנסת שלום כהן.

אסתר רזיאל-נאור: תגיש ערעור

לוועדת-הכנסת.

מנחם בגין עצמו מכריז על כך לאחרונה בכל הזדמנות: תנועת העולם הזה — כוח בין העומדת בראש הפועלים לפירוק ממשלת הליכוד.

ואכן, בכך אנו רואים בשעה זו את חובי-תנו העיקרית כלפי המדינה והשלום. אורי אבנרי הכריז על כך רשמית לפני שבוע, בנאום מטעם סיעתנו בוויכוח המדיני: לפרק את ממשלת הליכוד, שהפכה מכשול לשלום, ולהמשיל במקומה ממשלה המבוססת על הרוב היציב בעם ובכנסת, הרוצה שלום בלי שטחים.

סיעתנו הקטנה אינה יכולה, כמובן, להפיל ממשלה. אבל היא יכולה לדרבן את-ליכום, להתסיס את הציבור ואת שוחרי-השלום שבתוך המערך, לחשוף את הסכנות הנוראות הכרוכות בהמשך קיום ממשלת גולדה-בגין.

★ ★ ★

כאחד מחלקי פעילות ענפה זו הגשנו שאלתה לשר מנחם בגין, ובו שאלנוהו לגבי הודעתו שגח"ל יפרוש מן הממשלה אם יוחלט על ויתורים. בגין, שחש כי פעולתנו מתחילה לחלחל בתוך המערך ול-גבש דעת-קהל חדשה, התייצב מולה במלוא שיעור קומתו. לכן החליט להפוך את ה-שאלתה הקצרה של שלום כהן עלילה ל-נשיאת נאום ארוך מעל הדוכן.

זה היה מצויין, כי תוך כדי כך חשף בגין עצמו את השקר היסודי המונח בייסוד-השלום. הוא הוכיח כי ממשלה זו כולה עומדת למעשה על הבסיס של "אף שעל אדמה", וכי כל חברי תובעים סיפוח-שטחים. הוא הפך לצחוק את "מיתקפת השלום" המדומה של גולדה מאיר שבוע לפני כן, שבאה לשכנע את הציבור בארץ שהממשלה באמת עושה את הכל למען השלום.

אין פלא, אפוא, שדבריו עוררו רוגז גובר והולך בספסלי המערך, וקריאות-הביניים התחילו לעוף בין המערך וגח"ל, מעל